

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Tilvenningsperioden for de yngste barna i
barnehagen

Adaptation for younger children in
kindergarten

Kandidatnummer: 319, 345 & 291

Barnehagelærerutdanningen BLUBACH-1

Høgskulen på Vestlandet

Veileder: Randi Moe

31.mai.2021

Norsk sammendrag.

Tittel: Tilvenningsperioden for de yngste barna i barnehagen	
Forfatter: 319, 345 & 291	
År: 2021	Sider: 38
Emneord: Tilvenning, tilknytning, foreldresamarbeid, overgangsobjekt og primærkontakt	
Sammendrag: Problemstillingen for oppgaven er « <i>Hvordan kan barnehagen legge til rette for en best mulig tilvenningsperiode for de yngste barna i barnehagen?</i> » Vi har fokusert på ulike faktorer som kan være med på å bidra til en god og trygg tilvenning for de yngste barna i barnehagen. Gjennom bruk av teori fra blant annet Bowlby og Winnicott om tilknytning og teoretiske perspektiver på samarbeid barnehage og hjem, belyses sentrale tema om hva som er viktig i en tilvenningsperiode. Ved bruk av kvalitativt forskningsintervju har vi fått svar på hva tre pedagogiske ledere legger til grunn for hva de mener om hvordan barnehagen kan legge til rette for en best mulig tilvenningsperiode for de yngste barna. De legger vekt på tilvenning er en tilknytningsprosess for barn som begynner i barnehagen. Barna skal bli trygge på omgivelsene, samtidig knytte seg til personalet. Det viktigste i tilvenningen er trygge barn og foreldre. Godt samarbeid med foreldre er en forutsetning for en god tilvenning. Barnet sin trivsel og trygghet bygger på foreldrene sin trygghet. Barna skal bli så trygge at de har stor glede av å komme til barnehagen.	

Engelsk sammendrag (abstract)

Title: Adaptation for younger children in kindergarten	
Authors: 319, 345 & 291	
Year: 2021	Pages: 38
Keywords: Adaptation, attachment, transitional object, primary contact	
Summary: The problem for the thesis is "How can the kindergarten facilitate a best possible habituation period for the youngest children in the kindergarten?" We have focused on various factors that can contribute to a good and safe habituation for the youngest children in kindergarten. Through the use of theory from Bowlby and Winnicott, among others, about connection and theoretical perspectives on collaboration between kindergarten and home, key themes about what is important in a period of habituation are highlighted. Using qualitative research interviews, we have received answers to what three pedagogical leaders base their opinions on how the kindergarten can facilitate the best possible habituation period for the youngest children. They emphasize habituation is an attachment process for children who begin in kindergarten. The children must be safe in their surroundings, at the same time connecting with the staff. The most important thing in getting used to it is safe children and parents. Good cooperation with parents is a prerequisite for good habituation. The child's well-being and security are based on the parents' security. The children should be so safe that they have great pleasure in coming to the kindergarten.	

Innholdsfortegnelse

1.0 INNLEDNING	4
1.1 PROBLEMSTILLING.....	4
1.2 BEGREPSAVKLARING.....	4
1.3 OPPGAVENS OPPBYGNING	5
2.0 TEORI	6
2.1 TILKNYTNING.....	6
2.2 TILVENNING.....	10
2.3 FORELDRESAMARBEID.....	14
3.0 METODE	16
3.1 VALG AV METODE.....	16
3.2 INTERVJU SOM METODE.....	16
3.3 FEILKILDER OG KILDEKRITIKK.....	17
3.4 VALG AV INFORMANTER	18
3.5 INFORMASJON TIL INFORMANTER FØR INTERVJUENE	18
3.6 ANALYSE OG TOLKNING AV DATAMATERIALET.....	18
3.7 RELIABILITET OG VALIDITET	19
3.8 ETISKE HENSYN.....	19
4.0 RESULTAT	21
4.1 TILKNYTNING.....	21
4.2 TILVENNING.....	22
4.3 FORELDRESAMARBEID.....	25
5.0 DRØFTING	27
5.1 TILKNYTNING.....	27
5.2 TILVENNING.....	29
5.3 FORELDRESAMARBEID.....	32
6.0 AVSLUTNING	34
LITTERATURLISTE	35
7.0 VEDLEGG	37
7.1 INTERVJUGUIDE.....	37
7.2 SAMTYKKESKJEMA	38
7.3 GODKJENNING AV NSD	40

1.0 INNLEDNING

Generelt er tilvenningsperioden i barnehagen lite forsket på, dette gjelder både på nasjonalt og internasjonalt plan (Drugli, s.9, 2014). Tilvenning er et tema som har blitt mer og mer aktuelt den siste tiden. I dag begynner barn i barnehagen i mye tidligere alder enn det som var normalt før. I dag går 85,4% av norske barn i 1-2 årsalderen i barnehagen (Statistisk Sentralbyrå, 2020). Kunnskapen om tilvenningsperioden og barn i denne aldersgruppen er derfor viktigere nå enn før.

Abrahamsen (2013, s. 69) peker på at det alltid er vanskelig med ting som er nye og ukjente. For de yngste barna i barnehagen betyr oppstarten i barnehagen en form for avslutning, da tilværelsen hjemme med mor og far tar slutt.

Vi har valgt å skrive om tilknytning blant de yngste barna ved startfasen i barnehagen. Gjennom studietiden har vi interessert oss mer og mer for temaet tilvenning, og alt som følger med denne perioden. Personlig synes vi at vi har lært for lite om tilvenningsperioden gjennom disse tre studieårene. Vi mener at tilvenningsperioden er grunnlaget for barnet i barnehagen. Vi har alle vært innom småbarnsavdelingen, men har lite erfaringer fra tilvenningsperioden. Gjennom denne tiden med oppgaven håper vi at vi kan tilegne oss så mye kunnskap som mulig. Slik at vi kjenner oss klar til å ta i mot de yngste barna i barnehagen den dagen vi skal ut i arbeidslivet.

1.1 PROBLEMSTILLING

Hvordan kan barnehagen legge til rette for en best mulig tilvenningsperiode for de yngste barna i barnehagen?

1.2 BEGREPSAVKLARING

Pedagogisk leder:

En av personale på avdelingen som har utdanning som barnehagelærer, men er ansatt som pedagogisk leder. Den pedagogiske lederen leder en avdeling eller base i en barnehage. Pedagogisk leder har i oppgave i å iverksette og lede det pedagogiske arbeidet på en avdelingen (Utdanningsforbundet, 2017, s. 16). Oppgaven til den pedagogiske lederen er å lede medarbeidere og lede samarbeidet mellom barnehage og hjem.

Tilvenningsperiode:

I oppgaven vår er tilvenning rettet mot den første tiden i barnehagen og om overgangen fra hjem til barnehagen.

De yngste barna i barnehagen:

I oppgaven definerer vi de yngste barna til de barna som er mellom null og to år. Det er vanlig at mange barn starter i barnehagen etter at foreldrene har avsluttet foreldrepermisjonstiden, når barnet er rundt ett år.

Foreldre:

Vi bruker dette begrepet uavhengig om det er biologiske foreldre eller andre som har forelderrollen. Foreldrene er de som har foreldremandatet. "Begrepet foreldremandatet sikter til at det i vårt samfunn er foreldrene som har hovedansvaret for barnet" (Bø, 2013. s. 20).

Primærkontakt:

Den av personalet som har et særlig ansvar overfor barnet i den første tilvenningsperioden.

1.3 OPPGAVENS OPPBYGNING

I denne bacheloroppgaven fokuserer vi på hvordan det kan legges til rette for en god tilvenning for de yngste barna i barnehagen. Med dette som fokus i oppgaven kommer vi inn på mange interessante tema.

For å få et svar på problemstillingen, har vi valgt å gå dypere i relevant litteratur fra alle studieårene, i tillegg gjennomførte vi 3 kvalitative forskningsintervju med 3 informanter. I teoridelen går vi i dybden på tilknytning, primærkontakt, tilvenning, overgangsobjekt og samarbeid med foreldrene. Vi intervjuet 3 pedagogiske ledere, der en av de har mye erfaring med tilvenningsperioden, og to har mindre.

I drøftingsdelen vår trekker vi trådene mellom teoridelen og intervjudelen, samtidig som vi kommer med egne tanker i denne delen. Vi avslutter oppgaven vår med å trekke frem de viktigste funnene våre ut i fra teori, intervju og drøfting.

2.0 TEORI

I dette kapittelet skal det teoretiske perspektivet i oppgaven vår belyses. Vi vil hovedsakelig fokusere på teori innen tilknytning, tilvenning og foreldresamarbeid.

2.1 TILKNYTNING

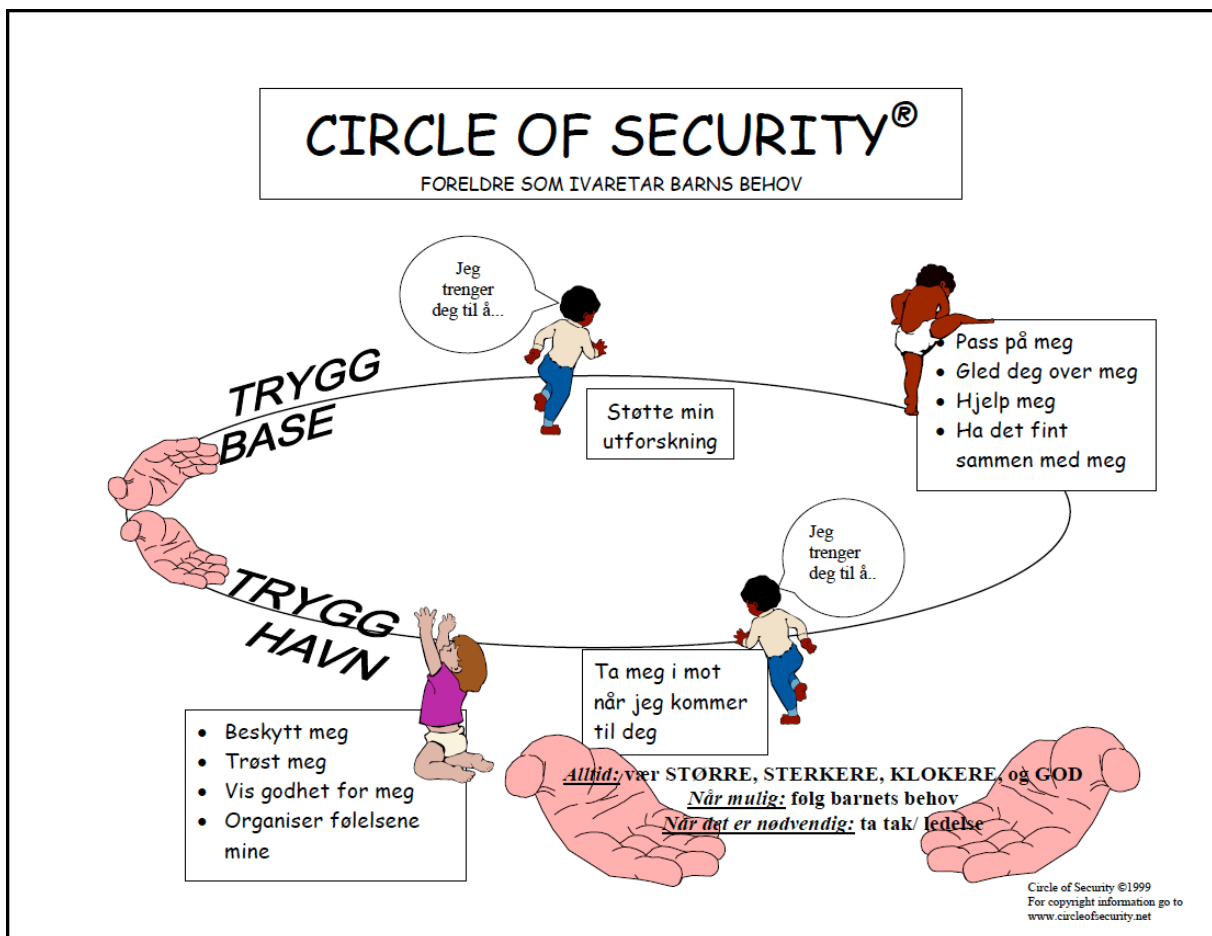
John Bowlby (1907-1990) er tilknytningsteoriens opphavsmann. I sin forskning la han vekt på foreldrenes betydning for barnets utvikling og den risikoen som er forbundet med tidlig separasjoner og bytte av omsorgspersoner. Gjennom Bowlby sin forskning kunne man se viktigheten av barnas behov for kontakt med de primære omsorgspersonene (Broberg, et al., 2014, s.35). I bøkene sine skriver Bowlby om hvor viktig tilknytningen er for menneskets utvikling, samtidig skriver han om hvordan separasjoner og forsømmelser kan gi konsekvenser for den videre utviklingen (Broberg, et al., 2014, s. 35).

Bowlby utviklet begrepet tilknytning. Tilknytning er et emosjonelt bånd som knytter barnet til en eller flere personer. En vellykket tilknytning er når barnet holder fast på nærheten av det trygge, og at barnet blir urolig når denne nærheten er truet (Askland & Sataøen, 2019, 58). Foreldrene er som regel de primære omsorgspersonene for barnet, dette er den første tilknytningen barn skaper. Når disse omsorgspersonene ikke er tilgjengelig for barnet, trenger de erstatningspersoner. Disse personene må være følelsesmessig tilstede for barnet. Erstatningspersonene må se barnet, se behovene det har, og svare på disse behovene. Tilknytning handler om en form for selvopplevelse. Denne selvopplevelsen handler om følelser overfor andre (Askland & Sataøen, 2019, 59).

Begrepet tilknytning handler om noe mindre som henger sammen med og er avhengig av noe større. Teorien om tilknytning handler mye om samspillet mellom tilknytning og omsorg. Dette samspillet omfatter omsorgspersoners vilje og evne til å støtte barnets behov for beskyttelse, trøst og trygghet i utsatte situasjoner. Tilknytning er noe som «flytter inn i hjernen» og utvikler mentale bilder av barnet selv (Broberg, Hagström & Broberg, 2014, s. 34). Tilknytning er en viktig del av personlighetsutviklingen og den vil få betydning for hele den videre utviklingen. Dette særlig når det gjelder de følelsesmessige relasjonene utenfor egen familie. Teorien om tilknytning ses på som den viktigste psykologiske teorien når det gjelder hvordan barn forholder seg til nærhet, beskyttelse og omsorg på ene siden, oppdagelsesglede og vekt på egen styrke på andre siden (Broberg, et al., 2014, s. 35).

Trygg base er en sentral faktor i tilknytningsprosessen til Bowlby. Tilknytningsobjektet er en person som barnet opplever som både sikker og trygg. Dette mennesket skal gi barnet en følelse av trygghet. Etterhvert vil barnet oppleve at denne personen blir en base som de kan vende tilbake til for påfyll av nærhet, kjærlighet, oppmerksomhet og trøst. Veien hit er avhengig av at barnet har et mentalt bilde av omsorgspersonen. Selv om denne personen er fraværende, kan barnet utsette «påfyllet» til omsorgspersonen er tilgjengelig igjen (Askland & Sataøen, 2019, s. 62).

Trygg base er et begrep som omfatter to aspekter ved omsorgen til de voksne. På den ene siden handler det om å være en trygg base for barnets utforskning. På den andre siden handler det om å utgjøre en «sikker havn» som barnet kan vende tilbake til. Den trygge basen gjør at barnet kan utforske, men søke tilbake dersom det er utrygt. Denne funksjonen har også blitt beskrevet som en trygghets sirkel (Broberg, et al., 2014, s. 43).

(Powell, Cooper, Hoffman & Marvin, 2015, s.158)

Denne sirkelen bygger på tilknytningsteorien til Bowlby og viser relasjonen mellom barnet og foreldrene. Dersom relasjonen til den voksne preges av utrygghet, vil barnets evne til utforskning preges negativt. Dette er fordi barnet ikke stoler nok på at den voksne er tilgjengelig når barnet trenger han eller henne. Funksjonen til den trygge basen kan beskrives som en usynlig gummistrikk mellom barnet og forelderen. Når barnet og forelderen holder seg innenfor området der gummistrikken ikke tøyes, merker ikke barna, foreldrene eller tilskuerne noe spesielt. Men dersom enten barnet eller forelderen flytter seg for langt vekk fra den andre, vil gummistrikken strekkes, og dette vil merkes. Dette gjør barnet urolig, og foreldrene kan kjenne et visst ubehag (Broberg, et al., 2014, s. 44).

Når barnet er avhengig av noen andre kan det bety at tilknytningen er både trygg og utrygg. Tilknytningen skal gi barnet frihet til å utforske. Det som kjennetegner en trygg tilknytning er at barnet føler seg trygg, selv om den andre ikke er fysisk i nærheten. Når tilknytningen er utrygg handler det om at barnet ikke tør å slippe den andre. Samtidig er tilknytningen også utrygg når barnet er uavhengig av andre. Dette kan for eksempel være når barnet ikke søker hjelp hos andre når det trenger det. Tilknytningen er en prosess der man skaper relasjoner. Det er tre faktorer som ser ut til å være viktige i denne prosessen: sensitiviteten omsorgsgiverne viser, barnets temperament og omsorgsgiverens barndomserfaringer. Denne relasjonsprosessen handler altså ikke bare om barnet, men også omsorgsgiverne (Askland & Sataøen, 2019, s. 60).

Tilknytningen til barnehagepersonalet virker som om den kan sammenlignes, på enkelte punkter, med tilknytningen mellom moren og spedbarnet. Når barn begynner i barnehagen styrer de sin tilknytning til barnehagepersonalet. Når barn får tilknytning til andre enn moren, kan gi barnet en trygghet både i grupper og som enkeltpersoner (Howes og Spieker, 2008 referert i Sommer, 2014, s. 94). Hvordan barnehagen er organisert, spiller inn på tilknytningsrelasjonen, for eksempel å være trygg eller utrygg, avhengig av om omsorgspersonen er i nærheten og en stabil skikkelse. Derfor er varige tilknytninger til kjærlige og følsomme omsorgspersoner en viktig faktor i etableringen av stabile tilknytninger (Clarke-Stewart og Allhusen, 2005, referert i Sommer, 2014, s.94).

Følelser og relasjoner er ikke nok til å forklare omsorg. Det må resultere i handlinger hvor minst to parter er involvert. I praksis må omsorgen vises gjennom konkrete handlinger. Omsorgen kan foregå i direkte relasjon eller handling mellom to eller flere, eller indirekte ved

at omsorgsgiveren legger til rette for situasjoner som er gode for omsorgstakeren. Det er viktig at man oppfatter når barn trenger hjelp og støtte, og deretter handle. Dette er en viktig dimensjon ved omsorg (Sommer et al., 2014; gjengitt i Emilsen, 2020, s.109).

Omsorg og tilknytning henger tett sammen, det er grunnleggende å ha en god tilknytning for å skape en omsorgsrelasjon. Tilknytningen er særlig viktig for de små barna i barnehagen, da de har et behov for å søke nærhet og kontakt med enkelte voksne. Tilknytningen er et følelsesmessig bånd som barnet knytter til sine nærmeste omsorgspersoner. Tilknytningen er derfor avhengig av hvorvidt omsorgen er tilstrekkelig for barnet (Drugli, 2017, s.43). Når barna starter i barnehagen har de et behov for å knytte seg til andre voksne som gir omsorg. De ansatte i barnehagen vil kunne være tilknytningspersoner for barnet, da særlig primærkontakten til barnet (Emilsen, 2020, s.110).

I følge Rammeplanen for barnehagen er omsorg en forutsetning for at barna skal føle på trygghet og trivsel. Som barnehagelærer er det viktig å gi barna mulighet til å utvikle tillit både til seg selv og andre. Omsorgsbegrepet handler om at barna skal bli sett, forstått, respektert og få hjelp og støtte der det er behov for det. Det er viktig at man aktivt legger til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet, dette er et grunnlag for trivsel, glede og mestring. Barnehagen skal være et miljø der barna er mottakere av omsorgen, samtidig som de verdsetter egne omsorgshandlinger (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 19).

Omsorgsfulle relasjoner er grunnlaget for barns trivsel, glede og mestring. Dette har sammenheng med trygghet. «Trygghet definerer oss, enten vi har den eller ei. Nære relasjoner er nøkkelen til en sunn utvikling, selvtillit i voksen alder, tilfredsstillende kjærlighet og mye, mye mer. Sammen med mat og vann regnes tilknytning som en livsnødvendighet for spedbarn» (Powell, Cooper, Hoffman & Marvin, 2015, s.41). Tilknytning er sentralt tema i alle livsfaser, også for barn som starter i barnehagen for første gang. Det er sentralt og viktig at små barn møter nære og omsorgsfulle voksne i barnehagen.

Donald Woods Winnicott (1896 – 1971) var en teoretiker som så på spedbarnet som en del av en relasjon. Han mente at uten denne relasjonen er ikke barnet noe. I følge Winnicott må barnet bli sett, verdsatt og få respons for å kunne se seg selv. Denne formen for samspill blir gjerne kalla speiling. Barnet tar til seg den responsen det får, og danner seg et bilde av seg selv. Det er avgjørende at omsorgspersonene klarer å ta i mot både positive og negative

følelser fra barnet. Det å ikke bli sett eller hørt er en uholdbar situasjon for barnet (Askland & Sataøen, 2019, s.56). Winnicott viser oss hva som er viktige faktorer i oppveksten. Barnet må føle at den er «god nok» for at den skal få en positiv utvikling (Askland & Sataøen, 2019, s. 57).

Primærkontakt

Det blir viktig at barna får en primærkontakt når de starter i barnehagen. Denne personen skal vise omsorg overfor barnet og hjelpe med å regulere følelser og gjenfinne en følelse av trygghet i barnehagen. Det er viktig at barnet rekker å knytte seg til minst en i personalgruppen før foreldrene slutter å være sammen med barnet i barnehagen. Barnet må også få hjelp til å etablere en sekundær tilknytningsrelasjon til ansatte i barnehagen. (Drugli, 2014, s.34). Primærkontakten har et særlig ansvar overfor barnet i den første tilvenningsperioden. Måten primærkontakten møter barnets behov på vil ha stor betydning for utviklingen av tilknytningsforholdet deres. En trygg tilknytningsrelasjon kan kun utvikles over tid gjennom pålitelighet og oppmerksomt nærvær fra den voksnes side i forhold til det enkelte barns relasjonsbehov (Abrahamsen, 2013, s.73). Når foreldrene drar, vil barnet ofte vende mot primærkontakten sin for nærhet og omsorg. Primærkontakten vil fungere som barnets «andre trygge base». Å være en «trygg base» for barn innebærer det at primærkontakten er der for barnet, men er i barnets tempo. Den voksne avventer barnets egne behov for bekreftelse og trygghet ved å ha blikket sitt og oppmerksomheten rettet mot barnet. Primærkontakten skal ikke bare trøste og trygge, men skal også stimulere barnet til videre utforskning og lek (Abrahamsen, 2013, s.80).

2.2 TILVENNING

I Rammeplan for barnehagen (Utdanningsdirektoratet, 2017) vektlegges barnas tilvenning til barnehagen. Her fremheves viktigheten om at barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. For å få til dette må barnehagen tilpasse rutiner og organiserer tid og rom for at barna skal bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn. Videre fremheves det viktigheten i når barnet begynner i barnehagen skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden for at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 33).

Når et barn skal begynne i barnehagen, har det som regel vært hjemme med foreldre som har hatt foreldrepermisjon. Det er et farvel til spedbarnsalderen, og et farvel til en verden som de fleste barn oppleves som god og nær, oversiktlig og kjent (Abrahamsen, 2013, s.69). Det å begynne i barnehagen kan derfor være en stor utfordring og kan ofte være forbundet med sterke følelser hos både barn og foreldre. Møtet med barnehagemiljøet kan innebære en drastisk forandring. Broberg, Hagström & Broberg (2014, s.131) mener at tilvenning har tre formål. Det første er å venne barnet til det nye miljøet i barnehagen. Det andre er å gi barnet en sjanse til å bli godt nok kjent med én pedagog, dette for at pedagogen skal kunne fungere som en erstatning for foreldrene i den tiden da foreldrene er på arbeid. Det tredje formålet er å kunne venne barnet til å klare seg i flere timer uten foreldrene og i stedet bruke en av pedagogene som omsorgspersoner (Broberg et al., 2014, s.131).

Selv om tilvenningen tar slutt den dagen foreldrene overlater barnet en hel dag i barnehagen, er det viktig å være bevisst på at barn utad kan se rolige og veltilpass ut, men samtidig kan barnet savne moren og faren sin i lang tid etter at tilvenningsperioden er over. Mange barn begynner i barnehagen i den perioden hvor de er spesielt sårbare når det kommer til atskillelse fra foreldrene. En viktig forskjell mellom små og litt større barn er tidsperspektivet og muligheten til å bevare noe i hukommelsen. Mange barn i ettårsalderen blir fascinert av å leke «titt-tei» leken og gjemmeleker fordi de holder på med å tilegne seg forståelsen av at ting som forsvinner, kan komme tilbake igjen. Barn som er i ett- til toårsalderen kan ha vansker med å huske over lengre tid at ting som ikke syntes, fremdeles kan finnes. Disse barna trenger da gjentatte erfaringer med at foreldrene går og kommer tilbake, for å kunne forstå at foreldrene virkelig kommer tilbake (Broberg et al., 2014, s.130).

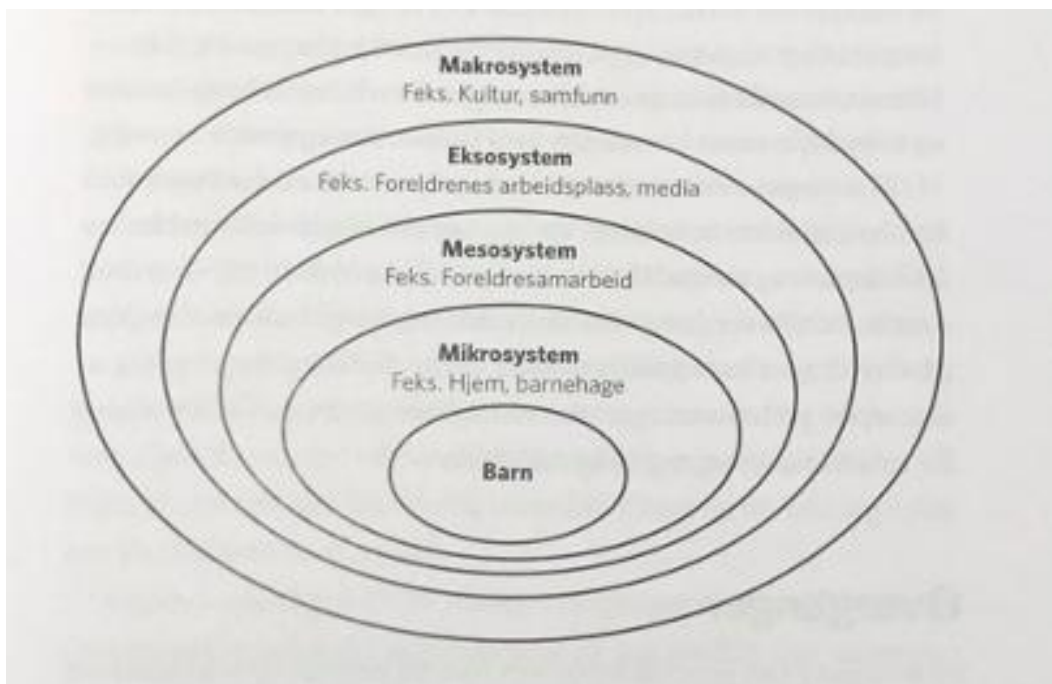
Under tilvenningsperioden er det viktig at vi voksne gir barna god tid til å tilpasse seg. Vi må være innstilte på å være i barnas tempo og respektere deres måte å klare overgangen fra foreldrenes omsorg til personalets. Vi må gi barna «verden i små doser» slik Winnicott hevder. Han hevder at dosene ikke må være for store, da kan det bli for vanskelig å fordøye det nye. Men likevel må dosene være store nok til at barnet kjenner gleden og lysten til å utforske og ta del i barnehagens hverdag (Abrahamsen, 2013, s.74). For å kunne legge til rette for en god start i barnehagen er det derfor viktig med en balanse mellom støtte og utfordring, for både barn og voksne.

Kvaliteten på den første overgangen mellom barnehagen og hjem til barn, kan være viktig for barns opplevelser ved senere overganger i livet og for fungering i skolen, mener Brooker (2008 referert i Drugli, Lekhal & Buøen, 2020, s. 21). Dersom denne overgangen ikke er positiv, at barnet føler seg utrygg, vil barns trivsel og fungering i nye settinger hemmes. Å ikke føle seg trygg, kan gå over i barns kapasitet til å lære. Derfor er det viktig å se på overganger som en sosial prosess, der barna må få den støtten de trenger.

Relasjon mellom små barn er også viktig. De har interesse for å samspille med hverandre. Gode voksen-barn-relasjoner danner et godt og trygt fundament også for barnas etablering av relasjoner til hverandre. Små barn trenger trygge voksne som støtter utforskning av relasjoner til andre barn. Barn som har trygg tilknytning til barnehagen, har bedre relasjon til andre barn enn de barna med utrygg tilknytning. Mange barn holder seg i nærheten av en trygg voksen i starten av tilvenninga, samtidig som mange følger med på hva andre barn holder på med. Barn-barn-samspill kan bidra til at overgangen mellom hjem og barnehage blir lettere, med trygge og lekne voksne (Drugli, Lekhal & Buøen, 2020, s. 39).

Bronfenbrenners modell

Urie Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell legger til grunn både for forståelse av foreldresamarbeid og for en god tilvenning. Han er en av få som har beskrevet en modell for utvikling der det også er fokus på overganger.

(Drugli, Lekhal & Buøen, 2020, s. 16)

Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell beskriver hvordan barns utvikling foregår på flere arenaer og nivå som påvirker barnet direkte eller indirekte (Bronfenbrenner, 1979;1992; Brooker, 2008 referert i Drugli, Lekhal & Buøen, 2020, s. 16). Barnet etablerer relasjoner til andre mennesker, som får særlig stor betydning for trivsel og utvikling, i de arenaene der barnet selv er til stede, som hjem og barnehage, som kalles mikrosystemer. Gode overganger mellom ulike mikrosystemer, som barnehage og hjem, er viktig. Når to mikrosystemer forbindes med hverandre gjennom det som modellen viser kalles mesosystemer. Kvaliteten på mesosystem i seg selv er av stor betydning for hvordan barnet har det og fungerer i de ulike mikrosystemene. Desto sterkere og flere forbindelser mellom to mikrosystemer, jo bedre har barnet det. Ifølge Brenner vil negative forbindelser hemme barns utvikling og trivsel. God kvalitet på mesosystem, som er samarbeid mellom barnehage og hjem, bidrar til at barnet har det bra i barnehagen, og skape både helhet og sammenheng i barnets liv (Drugli, Lekhal & Buøen, 2020, s.17). Under tilvenning, når foreldrene er med barna i barnehagen, vil det etableres tre-person-system eller triade (primærkontakt – barn – forelder). I dette systemet er mulighet for positive sosiale erfaringer og trygghet for barnet (Drugli, Lekhal & Buøen, 2020, s.18). Ekosystemer kan ha indirekte betydning for barnet, selv om barnet ikke selv deltar, for eksempel ved media og foreldrenes arbeidsplass. Det overordnet nivået, som politiske beslutninger og kulturelle verdier, ligger i makrosystemer. Det som påvirker barns tilvenning i dette systemet kan være barnehageopptak og foreldrenes barselpermisjon (Drugli, Lekhal & Buøen, 2020, s.18).

Overgangsobjekt

For at barn skal klare å holde de «indre bildene» av foreldrene over en lengre periode, trenger de hjelp og forståelse fra oss voksne hevder Winnicott . En slik hjelp kan være at barnet får ta med seg et kosedyr eller leketøy i barnehagen. Det kan for eksempel være en sutteklut eller koseklut, smokk eller bamse, eller noe som gir en helt spesiell følelsesmessig verdi for barnet. Dette er noe Winnicott (Abrahamsen, 2013, s.75) kaller for et overgangsobjekt. Disse overgangsobjektene er med på holde de «indre» foreldre bildene levende og det kan hjelpe til med å holde de gode minnene barna har hjemme. Som voksen kan vi ikke velge overgangsobjektet for barnet. «Hvert barn skaper seg det som passer nettopp for dem, og de opplevelsene de ønsker å gjenskape fra nærheten til foreldrene». Det vi voksne kan gjøre er å legge til rette for bruken av det, men barnet må alltid skape det selv. Overgangsobjektet er noe som kan minne barna om det som ikke er til stede, men som likevel finnes . Overgangsobjektet hjelper de små med å beherske på en symbolsk måte fraværet av

foreldrene. Winnicott understreker at det ikke er overgangsobjektet i seg selv som er viktig, men barnas bruk av det i forbindelse med selvstendighetsprosessen sin. Barna finner trøst i overgangsobjektene sine, det kan hjelpe de når de skal legge seg, når de er lei seg eller når fraværet av omsorgspersonene er vanskelig (Abrahamsen, 2013, s.76).

2.3 FORELDRESAMARBEID

Når et barn begynner i barnehagen, sender mange barnehager hyggelig og enkel informasjon om barnehagen før oppstart ut til foreldrene. Der står det om dem som jobber der, om avdelingen og vanlige rutiner. Denne informasjonen kan være at nye foreldre føle seg tryggere når de kommer i barnehagen. De fleste barnehager i Norge i dag sørger for å invitere foreldre og barn til å besøke barnehagen før barnet skal begynne der. Mange korte besøk over tid med at barnet får møte personalet og andre barn, er en god start. Noen små grep som trykker foreldrene kan være at foreldrene får god informasjon og ha foreldremøte, før barnet begynner i barnehagen (Drugli, 2017, s.138). I rammeplanen for barnehagen (2017, s. 29) omhandler samarbeidet mellom hjem og barnehagen. Dette samarbeidet skal alltid ha barnets beste som mål, og har felles ansvar for barnets trivsel og utvikling. Det vises også til barnehageloven §1 som sier at barnehagen i samarbeid og forståelse med hjemmet skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling (Barnehageloven, 2017, §1).

Det er barnehagen som har ansvar for å etablere et godt samarbeid med foreldre. Personalet som er den profesjonelle aktøren i samarbeidet, må de ta ansvar for å få foreldrene inn i en gjensidig samarbeidsrelasjon. Forskning har dokumentert flere sammenhenger mellom dette samarbeidet. Det er en sammenheng mellom hvorvidt barnet finner seg godt til rette i barnehagen og kvaliteten på samarbeidet mellom foreldre og personalet og relasjonen mellom barn og personale (Clarke-Steward og Allhusen, 2005; Shpancer, 2002 refert i Drugli, 2017, s.104). Jo bedre og positiv kontakt det er mellom personalet og foreldre, jo bedre blir forholdet mellom barn og personale.

Glaser (2018, s.77) skriver at det er viktig å se hver enkelt, og hver enkel familie. I samarbeidet er det viktig å bruke tid. Forelder og barnehagen må også bruke tid på å bli kjent med hverandre. Det handler om å bruke den tida det tar å skape en relasjon, som er så god at du vet at vedkommende kan komme til deg om det er noe, både spørsmål og råd. Samarbeid med trygghet og tillit er viktig. Det å bygge tillit og etablere mange kontaktpunkter mellom

partene er viktig den dagen de vanskelige samtalene må tas. Dersom begge parter har tillit og føle trygghet, tør de å være mer direkte i kommunikasjonsforma.

Barnehagen bør vite hva erfaringer barnet har hatt i livet sitt før de starter i barnehagen, men også om hvordan barnet har det hjemme. Personalet bør spør om informasjon om barnet, for å dra nytte av denne når de skal bli kjent med barnet. Foreldre og barnehagen må gi og få god informasjon av hverandre. Barnehagen må si hva de forventer av foreldrene i ulike sammenhenger og om barnets liv i barnehagen. Dette er viktig slik at de kan delta i et aktivt samarbeid. Åpen kommunikasjon om barnets behov når det begynner i barnehagen, er som oftest nøkkelen til oppstarten av et godt samarbeid (Drugli, 2017, s.99).

Glaser (2018) fremhever begrepet foreldrestøtte: «Foreldrestøtte innebærer å støtte foreldre slik at de blir mer bevisst på egen oppdragspraksis.» (Glaser, 2018, s. 68). «Foreldrestøtte innebærer å møte alle foreldre med genuin respekt og anerkjennelse av deres eget verdisystem og egne oppdragsnormer. Det innebærer å ha en åpen og ikke-dømmende holdning til at alle foreldre i utgangspunktet vil sine barns beste. Imidlertid kan det være forhold i foreldrenes livssituasjon som vanskeliggjør foreldreoppgaven» (Glaser, 2018, s. 69).

Å fremme foreldrenes relasjonelle tillit til de ansatte er en viktig del i barnehagen. Her er trygghet viktig, og de ansatte må få foreldrene til å føle seg trygge og komfortable. Det betyr ikke at partene må være enige. De ansatte må ta foreldrene på alvor, og at de lytter til det de sier. Foreldrene må få oppleve at de ansatte bryr seg om barnet deres, og at de ansatte er fleksible. De ansatte ser på foreldrene som aktører som har noe verdifullt å bidra med i samarbeidet, og at de ansatte er genuint opptatt av å forstå dem. Foreldrene opplever også at de ansatte kan hjelpe dem med å støtte barnets trivsel og utvikling (tilpasset etter Bryk & Schneider, 2002; Lawrence-Lightfoot, 2003; Swick, 2003 referert i Drugli, Lekhal & Buøen, 2020, s. 59). Aktiv lytting er en kompetanse som fremmer dialog. I møte med foreldre innebærer det å være oppmerksom, speile foreldrenes følelser og bekrefte at man hører på det foreldrene sier, ved blick, nikking, smil og oppmuntrende kommentarer. Det innebærer også å spørre foreldrene åpne spørsmål og sjekke at man har forstått foreldrenes budskap. En viktig del er også å sammenfatte det man har snakket med foreldrene om, og bidra til felles forståelse (Eide & Eide, 2017 referert i Drugli, Lekhal & Buøen, 2020, s. 60)

3.0 METODE

Metode er et verktøy man bruker for å komme frem til ny kunnskap, det handler om hvordan man henter og tolker informasjonen fra undersøkelsen man har foretatt seg. Det er en fremgangsmåte man kan bruke til å fremskaffe eller prøve kunnskap, og er et redskap for å få svar på spørsmål. En metode sier noe om hvordan man kan innhente gode data for å belyse spørsmål vi har (Dalland, 2012, s.111).

3.1 VALG AV METODE

Det finnes flere former for metode, men i hovedsak kan vi skille mellom to ulike metoder; kvantitativ og kvalitativ metode. Kvantitativ metode er forskningsmetoder som brukes ved innsamling og analyse av kvantitative data i form av målbare enheter som tall og prosenter. Her blir det ofte tatt i bruk spørreskjemaer hvor deltakerne blir stilt identiske spørsmål og det er på forhånd oppgitt svaralternativer (Christoffersen & Johannessen, 2012, s.17). Den kvalitative metoden går derimot mer i dybden, her tillater de større grad av spontanitet og tilpasning i interaksjonen mellom forsker og deltaker. I kvalitative metoder er intervju en av de vanligste fremgangsmåtene. Her er det mer åpne spørsmål og med åpne spørsmål står deltakeren fritt til å besvare spørsmålet med egne ord. I tillegg er relasjonen mellom forsker og deltaker mindre formell enn i kvantitativ forskning. Her har deltakerne muligheten til å svare mer utfyllende og med mer detaljert (Christoffersen & Johannessen, 2012, s.17).

Kvalitative intervjuer er den mest brukte måten å samle inn kvalitative data på og er den metoden vi har valgt å bruke. Kvalitativ metode gjør det mulig for oss å få fyldige og detaljerte beskrivelser på hvordan en voksen legger til rette for en god tilvenning i barnehagen. Kvale og Birkmann (referert i Christoffersen & Johannessen, 2012, s.77) karakteriserer det kvalitative forskningsintervjuet som en samtale med struktur og et formål. Her stiller vi forsker spørsmål som vi har laget på forhånd og får svar fra informant. Vi valgte å ha et semistrukturert intervju som innebærer at intervjuet har en overordnet intervjuguide som utgangspunkt for intervjuet, mens spørsmål, temaer og rekkefølge kan variere (Christoffersen & Johannessen, 2012, s.79).

3.2 INTERVJU SOM METODE

Intervju betyr en «utveksling av synspunkter» mellom to personer som snakker sammen om et felles tema. Formålet med et intervju er å skaffe informasjon om hvordan andre mennesker

opplever ulike sider ved sin livssituasjon (Dalen, 2013, s.13). Det kvalitative intervjuet er godt egnet for å få innsikt i informantenes egne erfaringer, tanker og følelser. Når en tar i bruk semistrukturert intervju noe som vi har gjort, må en utarbeide en intervjuguide.

Intervjuguiden vår (vedlegg) inneholdt spørsmål som vi ønsket å ha svar på og som var relevant til problemstillingen vår. Intervjuguiden fungerte som en mal og hjalp oss gjennom intervjuene. Vi valgte å ha fokus på åpne spørsmål, det vil si at det inneholdt spørsmål som informantene ikke kunne svare ja eller nei på. Vi startet med å stille enkle spørsmål med enkle svar, for det er i den første fasen forskeren etablerer en relasjon og et tillitsforhold til informanten. Da er det ikke lurt å stille spørsmål som kan skremme eller provosere informanten. Etter hvert flyttet vi over til nøkkelspørsmålene. Nøkkelspørsmålene er hoveddelen av et kvalitativt intervju og kjernen i intervjuguiden (Christoffersen & Johannessen, 2012, s.80). I tillegg til nøkkelspørsmålene hadde vi oppfølgingsspørsmål som vi brukte dersom svaret vi fikk var uklart eller om det var lite utfyllende.

Ved å lage en intervjuguide på forhånd førte det til at vi stilte oss forberedt til intervjuet både faglig og mentalt. Vi valgte å sende intervjuguiden til informantene på forhånd, dette fordi vi ønsket at informantene skulle være mest mulig forberedt. Ved å få intervjuguiden på forhånd fikk informantene muligheten til å reflektere godt over spørsmålene og gjorde at de stilte forberedt til intervjuet også.

3.3 FEILKILDER OG KILDEKRITIKK

Ingen intervju er feilfri, og det er viktig å være kritisk og reflektere over eget intervju. (Bergsland & Jæger, 2014, s.80). Det kan oppstå feil under transkribering, men også oppstå misforståelser under et intervju. Den kvalitative metoden gir deg gode muligheter for å tilegne seg en helhetlig forståelse av det man vil undersøke, vi går i dybden. Noe som kan være vanskelig er å sikre nøyaktigheten i den kvalitative undersøkelsen, siden alle har sin egen subjektive forståelse av situasjoner (Kibsgaard & Sæther, 2014, s.61). Den kvalitative metoden begrenser muligheten til å bruke mange informanter. Intervjuene krever et grundig arbeid, og derfor begrenset bruk av informanter (Dalland, 2012, s.165). Om vi hadde brukt den kvantitative metoden hadde vi fått mer informasjon fra flere informanter, men ikke de samme svarene og derfor ikke samme resultat. Vi anser kvalitativ metode som best egnet for vår undersøkelse, hvor vi får innblikk i hvordan barnehagelærerne jobber med tilvenning i barnehagen.

Alle de tre intervjuene vi hadde ble gjennomført på kontoret til de pedagogiske lederne. Etter intervjuene har vi gjort oss noen erfaringer. En av oss opplevde at intervjuet ble avbrutt en del ganger underveis da den pedagogiske lederen delte kontor med andre ansatte. Dette gjorde at vi sporet av i samtalen, hvor vi plutselig ble avbrutt og måtte tenke igjennom hva vi hadde snakket om. Dette kan være uheldig da den pedagogiske lederen kan glemme det ho skulle si som kan være relevant til spørsmålet forskeren stilte hun. En annen erfaring vi gjorde var at informantene opplevde det som positivt at vi sendte ut intervjuguiden på forhånd. Ved å sende den ut på forhånd fikk informantene tid til å lese gjennom spørsmålene og forberede seg. Ved at de kunne forberede seg til intervjuene kom de med mer utfyllende svar, som gjorde det lettere for oss forskere å forstå det informantene forteller.

3.4 VALG AV INFORMANTER

Vi ville fokusere på å gå mer i dybden av temaet, derfor valgte vi å bruke kvalitativt intervju (Dalland, 2012, s.165). Vi valgte å intervju tre barnehagelærere, som er pedagogiske ledere på småbarns avdeling, en nyutdannet barnehagelærer og to barnehagelærere med flere års erfaringer.

3.5 INFORMASJON TIL INFORMANTER FØR INTERVJUENE

Vi kontaktet de pedagogiske lederne vi ville intervju, fortalte de om tema vårt og om de ville delta i et intervju. Vi sendte intervjuguiden og samtykkeskjema til de før vi intervjuet de. Etterhvert avtalte at vi skulle komme på arbeidsplassen deres for å gjennomføre intervjuet. Vi sendte ut intervjuguide før vi kom, fordi vi ville de skulle få forberede seg. De skulle få tid til å tenke gjennom spørsmålene, være trygge og møte forberedt opp i intervjuet. Vi syntes dette var en fin måte å gjøre det på, og fikk fin tilbakemelding at informantene syntes det var fint å få forberede seg til intervjuet.

3.6 ANALYSE OG TOLKNING AV DATAMATERIALET

Et viktig verktøy i intervjuene våres var opptak. Fordelen med å bruke lydopptaker var at vi fikk konsentrert oss på det informanten sa og at det ble en flytende samtale Det ble viktig for å kunne analysere svarene vi fikk av informantene våres. Etter intervjuet satt vi oss ned og transkriberte intervjuet. Å transkribere vil si å skrive hele intervjuet, ord for ord på data. Dette gav oss mulighet til å gjenoppleve intervjuet, og gå dypere inn i svarene informantene gav oss (Dalland, 2012, s.179). Alle våre informanter fikk samme spørsmål. Alle svarene vi fikk opplevde vi pålitelige. Informantene våre svarte utfyllende på spørsmålene våre, og vi trengte ikke å komme med noen hjelpes spørsmål underveis. Etter vi transkriberte intervjuene

tematiserte vi de med utgangspunkt i intervjuguiden vår og valgte ut temaer som vi ville skrive om i oppgaven.

3.7 RELIABILITET OG VALIDITET

To begreper som er viktige når forskningens gyldighet vurderes er reliabilitet og validitet.

Reliabilitet sier noe om hvor pålitelig de målingene man har gjort er, hvordan det samles inn og hvordan det bearbeides, analyseres og tolkes. Høy reliabilitet er viktig forutsetning for at data skal kunne brukes i forbindelse med problemstillingen. Høy grad av reliabilitet menes at det nærmest uansett målinger som blir gjort, ville det gitt tilnærmet like resultater. For å sikre høy grad av reliabilitet er det viktig at måleprosessen er så presis som mulig (Bergsland & Jæger, 2014, s.80). I et intervju kan det ligge en mulighet for feilkilde i selve kommunikasjonsprosessen. Informanten kan oppfatte spørsmålet annerledes enn det vi som forsker har tenkt, og vi som forsker kan mistolke svaret til informanten. Videre kan vi som forsker notere svaret unøyaktig som kan føre til redusert pålitelighet. Derfor blir det viktig for oss som forsker å ha et godt forarbeid og god oppmerksomhet i gjennomføringen slik at de vanligste feilene reduseres (Dalland, 2017, s.60).

Validitet handler om dataens gyldighet eller relevans. (Larsen, 2007 referert i Kibsgaard & Sæther, 2014, s.195). Ved å sikre høy validitet i kvalitative metoder, kommer dette av at man underveis, i et intervju, kan korrigere dersom man ser at det dukker opp noe som er relevant for problemstillingen din. Selv om de dataene vi henter fra informantene er relevante for problemstillingen er det viktig å belyse at vi ikke kan generalisere funnene. Dalland (2017, s.60) nevner at godt valgte intervjupersoner hjelper lite dersom spørsmålene til dem ikke bidrar til å belyse problemstillingen. Spørsmålene må hele tiden ses på bakgrunn av problemstillingen.

Under transkribering etter intervjuet har vi vært bevisste på at det vi fremlegger av resultater må ha validitet og reliabilitet. Vi har derfor brukt direkte sitater for at resultatet skal bli mest mulig pålitelig.

3.8 ETISKE HENSYN

Etiske overveielser og ryddig bruk av personopplysninger er en viktig forutsetning for å kunne ha et godt samarbeid med de menneskene som deltar med sine erfaringer og opplevelser (Dalland, 2017, s.136). Forskningsetikk handler om å ivareta personvernet og

sikre at de som deltar i forskning ikke blir påført skade eller unødvendige belastninger. I forkant av intervjuene utarbeidet vi et samtykkeerklæringsskjema (vedlegg) til informantene. Det er viktig i forberedelsen til et intervju at vi tenker gjennom hvordan vi vil informere de som skal intervjues slik at de virkelig forstår hva det innebærer i å delta (Dalland, 2017, s.77). I samtykkeerklæringsskjemaet hadde vi med opplysninger om tema og hva slags oppgave vi skal skrive, i tillegg til at informanten vil bli anonymisert da det er et krav at den som deltar har krav på anonymitet. Før selve intervjuet ga vi dem samtykkeerklæringsskjemaet og spurte om de lurte på noe angående skjema. Selv om informert samtykke kan gis muntlig, anbefales det også skriftlig samtykke. Underskriften kan virke som en beskyttelse for informanten som deltar, da kan informanten gå tilbake til samtykket dersom det skulle oppstå tvil eller uenighet (Dalland, 2017, s.241). Vi gjorde også informanten oppmerksom på at vi har taushetsplikt om det vi får høre i intervjuet. Dalland (2017, s.240) nevner at forskning er avhengig av at informanter har tillit til at forskere har taushetsplikt om opplysningene de får gjennom sine undersøkelser. Vi mener at det er viktig at informantene føler seg respektert og at informasjonen vi mottar blir lagt frem og ivaretatt på en god måte.

4.0 RESULTAT

I denne delen av oppgaven vil vi presentere resultatet vi fikk gjennom intervjuene våre. Vi har valgt å dele det inn i kategorier likt som teoridelen vår som er følgende tilknytning, tilvenning og foreldresamarbeid. Dette for å gjøre det enklere å strukturere og knytte de opp mot problemstillingen vår. I funnene våre har vi trukket ut det som er mest relevant i forhold til problemstillingen vår.

Vi har valgt å betegne intervjupersonene som informant 1, 2 og 3 for å kunne sikre deres anonymitet.

4.1 TILKNYTNING

Informant 1 sier at tilvenning er en tilknytningsprosess for barna som begynner i barnehagen. «Barna skal knytte seg til personalet og personalet til barna, samtidig skal de bli trygge på alle menneskene og omgivelsene i barnehagen. Dette er viktig for at de skal trives i barnehagen. Det å skape relasjoner er grunnmuren til videre samarbeid.»

Målet for tilvenningsperioden er å skape en trygghet og en tillit for både barna og foreldrene. Dette handler om at de har gode og trygge rammer. Særlig gjelder dette førstegangsforeldre som ofte kan være litt mer usikre. Det handler om å skape trygge rammer for både barn og foreldre. Derfor er det viktig at man er trygg i sin rolle som voksen. Tilvenningsperioden betyr veldig mye, foreldrene skal gi fra seg det mest dyrebare de har til ukjente voksne. En god tilvenning for barna innebærer omsorg og å ha en trygg og stabil voksen. Informant 2 sier «som voksne i barnehagen må vi nærme oss barna på deres premisser, være varme omsorgspersoner, ikke avleie, men anerkjenne. I tilvenningsperioden er det viktig å bruke god tid, og ikke ha det travelt med å «bli ferdig». Det vil alltid være barn som trenger individuelle hensyn og dette er det viktig at de får oppfylt».

Informant 1 oppfordrer foreldrene til å være i barnehagen sammen med barnet så lenge som mulig, og så fjerne seg mer og mer. Her kan man for eksempel sette seg i en krok og la personalet slippe mer til. Det er også viktig for de at foreldrene også er trygge, da blir også barna tryggere. Når foreldre er med i barnehagen er det viktig at de lar barnet få utforske, og at barnet etterpå kan komme tilbake til foreldrene. Ofte er det slik at de starter litt nærme mamma eller pappa, og så beveger de seg litt lengre ut. Når det blir litt skummelt, kan de komme tilbake til mamma eller pappa.

Informant 3 sier at en god tilvenningsperiode innebærer først og fremst at barna har en primærkontakt som møter de og at de får tilknytning til en voksen at det er kun en person de må forholde seg til. Det innebærer trygghetssirkelen, at de har en trygg havn å komme tilbake til. Så det er veldig viktig at foreldrene er her, får da tør barna å gå ut og utforske og kommer tilbake igjen og slik går det hele tiden. Når foreldrene først går så er det personalet som overtar den trygge havnen. Dette kan en se i begynnelsen og da er barna kun med primærkontakten, så tilvenner barna seg til andre etter hvert. Trygghetssirkelen er noe vi alltid har med oss når det kommer til tilvenningsperioden, den skal ligge i bunn i alt vi gjør. Det som betyr noe for barna må jo være at de voksne er tilstedeværende, at de får en primærkontakt å forholde seg til. Det viktigste for er at barna skal bli trygge.

Når barnet starter i barnehagen får den en primærkontakt, og den primærkontakten er med barnet hele tiden fra det kommer til det går. Når en avtaler at barnet skal være alene fra foreldrene en stund, da er primærkontakten med barnet hele tiden. Primærkontakten skal ikke påtvinge på seg en relasjon med barnet, men skal være rundt det og inviterer barnet med inn i fellesskapet. Dersom barnet vil være nær sin kontaktperson, må det være rom for dette. Det å bruke god tid med barnet, ved å for eksempel sitte på gulvet og la barnet komme til deg, er viktig. I løpet av barnehagetiden vil barnet bli kjent med hele personalet, derfor må det være rom for at barnet kan bruke mye tid med kontaktpersonen sin i starten. Alle på avdelingen vil det beste for barnet.

4.2 TILVENNING

For informantene er tilvenning en tilknytningsprosess der barna som begynner i barnehagen skal knytte seg til personalet og personalet til barna, blir trygge på menneskene og omgivelsene i barnehagen, og skal trives godt i barnehagen. Tilvenningen skal starte før barnet begynner i barnehagen. Barnehagen inviterer til besøksdag for barn og foreldre før sommerferien, i mai. Informant 1 oppfordrer foreldrene til å ta med barnet på besøk innimellom gjennom sommeren, og å leke på uteområdet på ettermiddagstid og gjerne helgene, slik at det blir en kjent arena for barna å komme i barnehagen.

Tilvenningsperioden handler i hovedsak om barnet sin første dag i barnehagen. Hvor lenge tilvenningsperioden varer er alle informantene enige i. Tilvenningstid er avhengig av barnet som skal starte i barnehagen, og hvor trygge foreldrene er. Noen barn finner seg godt til rette raskt, andre kan bruke lang tid. Noen barn har ofte større søsken på andre avdelinger, da er de

ofte med på både henting og levering. Informant 3 sier at «det vi ser er at disse barna er mer kjent med hva de går til i barnehagen. Disse barna ser vi ofte er mer rusta i forhold til de som skal komme i barnehagen for første gang. Tilvenningstiden er imidlertid ikke over når foreldrene forlater barnehagen, den varer langt utover høsten, og vi må hele tida være sensitive på hvert enkelt barn i forhold til utvikling av trygghet, og signaler de sender ut.»

«Når vi skal ha tilvenning så legger vi opp til noen timer den første dagen, dette kan for eksempel være to timer den ene dagen. Dagen etter er ofte barnet der litt lengre og enda litt lengre på den tredje dagen. Men samtidig er vi veldig fleksible på å bruke så lang tid barnet har behov for. Vi velger å legge til rette for barnet på denne måten for å få en rolig start» sier informant 2.

En god tilvenningsperiode for barna innebærer primærkontakt for barna, pålogget voksne i personalet, sensitive voksne som har kunnskap rundt hva som kan trygge barna, foreldre som er trygge og lar personalet komme mer og mer "på banen" når de selv trekker seg mer tilbake. Det er viktig med rolige dager, og romslighet i forhold til struktur og regler. Barna må få tillit til personalet og føle tilhørighet til barnehagen. Det innebærer trygghetssirkelen, at de har en trygg havn å komme tilbake til. Så det er veldig viktig at foreldrene er her, får da tør barna å gå ut og utforske og kommer tilbake igjen og slik går det hele tiden. Og når foreldrene først går så er det personalet som overtar den trygge havnen.

Informant 2 sier målet for tilvenningsperioden er, trygge barn og foreldre, barna skal bli trygge på alle de voksne etter hvert, bli kjente med området inne og ute i barnehagen, bli kjente med dagsrytme og rutiner. Barna skal bli så trygge at de har stor glede av å komme til barnehagen og har gode dager. Foreldre skal gå på jobb og ikke måtte tenke på hvordan barna har det i barnehagen, de skal være 100% trygge på at barna har det bra. Personalet skal være gode tilknytningspersoner for barna, en god erstatning for foreldre.

Det informant 1 sier de legger særlig vekt på med tilvenning er, «måten vi møter barn og foreldre på. Åpenhet og informasjon til foreldre, viktig å trygge de som er usikre. Vi må nærme oss barna på deres premisser, være varme omsorgspersoner, ikke avleie, men anerkjenne. Bruke tid, ikke ha det travelt med å "bli ferdig" med denne perioden, og være romslige og ta individuelle hensyn. Det viktigste for meg med tilvenning er at personalet er pålogget og at vi er enige om hvordan vi møter barna. Vi skal være anerkjennende og varme

omsorgspersoner. Kontakten med foreldrene er også en viktig del, men også at vi skal nå målet vårt om trygge barn som trives i barnehagen.»

Barna blir alltid møtt av en fra personalet når de kommer om morgenen, dette gjeld alltid, heile året og heile tida i barnehagen. Personalet er tett tilstedes i hverdagsaktivitetene og leken, imidlertid blir det tatt individuelle hensyn den første tida i barnehagen. Etterhvert som barna "skjønner" rytmen i dagen ser vi at dette er med på å skape trygghet for barna. De minste barna vil ha behov for individuelle hensyn ei god stund, og alle barna får dette så lenge de har behov for det. F.eks. sove og spisetider, behov for kos og stell. «Når barna er "kommet inn" i barnehagen sin rytme, følger de fleste denne, og den skaper trygghet for de. Imidlertid vil det alltid være noen som trenger individuelle hensyn og dette er det viktig at de får. Dette er det en felles forståelse for i personalgruppa hos oss at barna skal ha,» sier informant 1.

Informant 1 mener at det er viktig at en tar denne perioden opp til vurdering hver høst og ser på hva som var bra og mindre bra. På denne måten vil tilvenningsperioden blir bedre. Det er også viktig å huske at tilvenningen er avhengig av barn og foreldre som kommer, og en ser ulikheter fra år til år. Pedagogisk leder må være veldig "på" i perioden og se alle foreldrene og få prata med dem. På denne måten vil foreldre føle seg viktige og sett. Men like fullt må en huske at det er barna som skal være i fokus. Tilvenningen er ei intens tid, spesielt når foreldra er tilstede. Etter hvert går foreldre og det vil gå seg mer til, då er det viktig å huske på at tilvenninga ikke er over. Det er mye arbeid som gjenstår etter foreldra er reist.

Overgangsobjekt

Kosedyr, smokk ol. som barna er knytta til er en naturlig del av tilvenningen. Barna får ha det med seg så lenge de treng det, dette er noe som har gjort mange barn trygge. Barna har med seg noe som er trygt for de, og dermed kan dette hjelpe noen gjennom tilvenningen.

Informant 1 sier at «noe vi har god erfaring med i tilvenningsperioden er å lage klar familie plakat som vi bruker aktivt når foreldrene går, denne lager jeg før barna sin første dag, der foreldre mailer meg bilder. På denne måten sikrer vi oss at alle har tilgang til å få se og prate om mamma/pappa/søsken/andre nære relasjoner når savnet blir for stort. Samtalen med barna skal ikke være avleiing frå det faktum at foreldre er gått, men de skal møtet anerkjennende på gråt og reaksjoner. Vi bruker alltid "circle of Security" i måten vi møter barna, men det er ekstra viktig i tilvenningsperioden.»

4.3 FORELDRESAMARBEID

På spørsmål om informantene samarbeidet med foreldre til barnet for å skape en god tilvenningsperiode sier de tre pedagogiske lederne seg enig i om at samarbeidet er veldig viktig. Samarbeidet er noe som starter allerede før barnehagestart og de mener at et godt samarbeid med foreldre er en forutsetning for en god tilvenning.

Informant 1 forteller at godt samarbeid med foreldre er en forutsetning for en god tilvenning. Barnet sin trivsel og trygghet bygger på foreldrene sin trygghet. Derfor er samarbeidet med foreldre veldig viktig. For å få et godt forhold til foreldrene og for å legge grunnlaget for et godt samarbeid forteller informanten at det er viktig med god informasjon, åpenhet, ærlighet og å trygge foreldrene. Hun legger også vekt på å rettleie foreldra i forhold til hva som er lurt å gjøre når de er i barnehagen. Informanten forteller at hun gir ut informasjon til foreldre i forkant gjennom foreldremøte og informasjonsskriv. Foreldre leverer også informasjonsskriv til barnehagen, hvor det står litt om barnets rutiner, hva det liker å gjøre og praktiske ting som sovetider, soverutiner, særskiltehensyn ved stell, allergier ol. Dette for å kunne møte barnet med noe kjent og trygt når foreldrene går. Videre forteller hun at det er viktig at foreldrene er åpne, ærlige og gir den informasjonen barnehagen trenger. Det er også viktig at foreldrene lytter til rådene barnehagen gir dem, dette er noe informanten har erfaring med at de er gode på. For noen foreldre kan de oppleve dette som vanskelig, «men da er det min jobb å trygge disse foreldrene» forteller informanten.

For informant 2 er også samarbeidet med foreldrene vesentlig, hun forteller at samarbeidet handler om å ha god kommunikasjon og dialog. «Det er viktig at vi får et innblikk av foreldrene samtidig som foreldrene får et innblikk av oss» sier hun. Informant 2 forteller at hun starter med en telefonsamtale med foreldrene, samtidig får de et brev med informasjon om barnehagen og avdelingen. I brevet er det forskjellig informasjon om utstyr til barnehagen, dato og tid for oppstart. Informanten har ofte en plan sammen med foreldrene. Dette kan omhandle om hvordan tilvenningen skal gjennomføres og hun har gjerne en oppstartsamtale der de snakker om hvordan det går underveis. Ofte blir det justeringer etter hvert som de ser behovet til barnet. Videre understreker hun om at det er viktig at foreldre gir den informasjonen som de trenger, og motsatt. Samarbeidet er preget av at foreldre skal være trygge på dem, og tørre å stille spørsmål dersom de lurer på noe, dette vil gjøre samarbeidet og kommunikasjonen mellom dem lettere. Informanten mener også at det er viktig å være tilgjengelig den første perioden hvor foreldre kan stille spørsmål og få samtale. Hun er veldig

tett på den første tiden for å kunne støtte foreldrene. «Noen ganger går tilvenningen helt etter planen, mens andre ganger får man både hinder og utfordringer underveis. Her er det viktig for oss å ha en god dialog med foreldrene».

Informant 3 legger stor vekt på foreldresamarbeidet. Hun starter med å sende ut et ark med informasjon til foreldre som inneholder om de ansatte på avdelingen og når de skal møte opp, videre har hun et ark som inneholder om den første tiden, dagsrytmen på avdelingen, sovestund, bleier og byttetøy og åtte tips til god tilvenning (vedlegg). Ved å sende ut dette arket opplever informanten at både hun og foreldre får en fellesforståelse for tilvenningsperioden. Når det kommer til helt nye foreldre som ofte er veldig usikre opplever informanten at arket hjelper veldig mye for disse foreldrene. Informanten ser på foreldresamarbeidet som veldig viktig, hvor hun legger særlig mye vekt på å ta foreldrene sine følelser på alvor. «Det å anerkjenne foreldrene sine følelser, se de, høre de og forstå de, vil det gi de en følelse av å bli sett. Det er deres opplevelser som vi må forstå». Ho mener at foreldre trenger masse informasjon. «Jo mer informasjon jo mer trygghet» sier hun. I den første tiden pleier informanten å ringe med en gang dersom det er noe, hun sender også SMS til foreldrene for å oppdatere om hvordan det går med barnet. Hun sender bilder i løpet av dagen, hvor det er mye i begynnelsen av barnet i lek, spesielt når de er i fin lek. Hun prøver å fokusere mer på det fine. Hun gir masse tilbakemeldinger og bruker mye tid generelt på foreldrene. Informasjonen hun får fra foreldre er også relativt viktig. Alt hun kan få vite, det gjelder også når foreldrene går ifra hverandre, om det er mor eller far som er på reise osv., alt spiller inn på barnet sin måte å reagere på. «Jo mer vi vet om barnet som kan være en «trigger» jo bedre er det for barnet, for da kan vi anerkjenne de følelsene det har».

5.0 DRØFTING

I dette kapittelet skal vi drøfte *hvordan barnehagen kan legge til rette for en best mulig tilvenningsperiode for de yngste barna i barnehagen*. Her skal det teoretiske perspektivet og resultatet i oppgaven vår belyses. Der det er hovedsakelig fokusert på teori innen tilknytning, tilvenning og foreldresamarbeid i barnehagen. Først skal vi starte med å skrive om tilknytning. Deretter skriver vi om tilvenning, dette var noe alle informantene så viktigheten i. Informantene snakket også mye om hvor viktig foreldresamarbeid er. Tilslutt vil vi ta for oss hvorfor foreldresamarbeid er så viktig for barnets tilvenning i barnehagen.

5.1 TILKNYTNING

Tilknytning er et fenomen som alle informantene er observant på, de mener at den første tiden handler om å opprette en trygg tilknytning til personalet. Tilknytning er en sentral del av personlighetsutviklingen og har mye å si for den videre utviklingen. Dette gjelder særlig de følelsesmessige relasjonene utenfor egen familie (Broberg, et al., 2014, s.35). Foreldrene er som oftest de primære omsorgspersonene til barnet. Når foreldrene ikke er tilgjengelige, trenger barnet erstatningspersoner. Barnet har behov for at erstatningspersonene ser barnet, behovene deres og svarer på behovene (Askland & Sataøen, 2019, s.58).

I intervjuene våre trekker alle informantene inn trygghetssirkelen, og hvordan denne blir brukt som et verktøy i barnehagen. På den ene siden handler det om å være en trygg base for barnets utforskning. På den andre siden handler det om å være en «sikker havn» som barnet kan vende tilbake til. Den trygge basen gjør at barnet kan utforske, men søke tilbake til basen om det føles utrygt. Denne funksjonen blir beskrevet som trygghetssirkelen (Broberg, et al., 2014, s.43). En av informantene forklarer med å si at det er viktig at barna får utforske når foreldrene er i barnehagen. Informanten sier at barnet ofte starter nærme foreldrene, så beveger de seg litt lengre ut. Når det begynner å bli skummelt, kan barnet søke tilbake til foreldrene. En av informantene trekker særlig frem trygghetssirkelen, og mener at det skal ligge i bunn i alt de gjør.

Trygg base er et begrep som står sentralt i teorien til Bowlby. Primærkontakten i barnehagen skal være en person som oppleves som både sikker og trygg. Målet er at denne personen skal kunne være en base som barnet kan vende tilbake til for påfyll av nærhet, kjærlighet, oppmerksomhet og trøst (Askland & Sataøen, 2019, s.62). En av informantene mener at det er

viktig at foreldrene er til stede i barnehagen så lenge det er behov for de. Men når foreldrene går så er det primærkontakten som blir den trygge havnen for barnet.

Alle informantene snakker om viktigheten av en primærkontakt for barna, denne personen er valgt på forhånd. Informant 1 mener at en god primærkontakt er sentral. Dette er en person som må være pålogget, sensitiv og ha kunnskap om hva som trygger barnet. Primærkontakten er en som har særlig ansvar overfor barnet i den første tilvenningsperioden. Den viktigste jobben til primærkontakten er å møte barnets behov, dette vil ha stor betydning for utviklingen av tilknytningsforholdet deres. En trygg tilknytningsrelasjon kan kun utvikles over tid gjennom pålitelighet og oppmerksomt nærvær fra den voksnes side i forhold til det enkelte barns relasjonsbehov (Abrahamsen, 2013, s.73). Når foreldrene drar, trenger barnet omsorg og nærhet, og vender ofte tilbake til primærkontakten sin. Da må primærkontakten være en trygg base for barnet. Primærkontakten skal ikke bare trøste og trygge, men også stimulere barnet til videre utforskning og lek (Abrahamsen, 2013, s. 80).

En av informantene sier at barna får hver sin primærkontakt i tilvenningsperioden. Denne personen er med barnet hele tiden, fra det kommer til det drar, og særlig når foreldrene drar fra barnehagen. Primærkontakten skal ikke påtvinge seg en relasjon med barnet, men skal være tilgjengelig og invitere barnet med inn i fellesskapet. Informanten har gode erfaringer med å starte i små grupper og ta seg god tid. Barnet kommer til å bli kjent med hele personalgruppen etterhvert, derfor må barnet få rom til å bruke så mye tid det har behov for med primærkontakten sin. På en annen side sier en annen informant at hele personalet er like viktig i tilvenningsperioden. Der personalet alltid er tilstede i leken og hverdagsaktivitetene. Informanten mener at alle på avdelingen er like viktig, og vil det beste for barnet.

For oss har tilknytningen til barna stor sammenheng med det å kunne gi omsorg. Det å bruke god tid på å bli kjent med barna for å skape en trygg og god tilknytning er vesentlig. På denne måten kan man være en voksen som barna føler de kan stole på. Dette gjør at man som voksen kan gi barnet den omsorgen det trenger. På en annen side kan tilknytningen by på utfordringer. Noen ganger kan det være vanskelig å vite hvor trygg og tilknyttet barnet egentlig er. I disse situasjonene er det viktig å se hvilke behov barnet har og møte barnet med respekt. Omsorg og tilknytning henger tett sammen, det er grunnleggende å ha en god tilknytning for å skape en omsorgsrelasjon. Tilknytningen er særlig viktig for de små barna i barnehagen, da de har et behov for å søke nærhet og kontakt med enkelte voksne.

Tilknytningen er et følelsesmessig bånd som barnet knytter til sine nærmeste omsorgspersoner. Tilknytningen er derfor avhengig av hvorvidt omsorgen er tilstrekkelig for barnet (Drugli, 2017, s.43). Når barna starter i barnehagen har de et behov for å knytte seg til andre voksne som gir omsorg. De ansatte i barnehagen vil kunne være tilknytningspersoner for barnet, da særlig primærkontakten til barnet (Emilsen, 2020, s.110).

Samtidig er det viktig å tenke over at god omsorg for et barn ikke nødvendigvis er god omsorg for et annet barn. Dette er også noe rammeplanen legger vekt på, de skriver at personalet har ansvar for omsorgen til hvert enkelt barn (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 19). Vi synes det er viktig at rammeplanen setter fokus på hvert enkelt barn. Alle barn er forskjellige, og har ulike behov. I barnehagen har omsorgen mange former, spesielt når det kommer til alder. For de små barna kan det å ha et fang å sitte på være et eksempel på god omsorg. Uavhengig av hvilken omsorg hvert enkelt barn trenger, så handler det om at vi voksne får barna til å føle seg trygge.

5.2 TILVENNING

Når et barn skal begynne i barnehagen er det farvel til en verdens som de fleste barn opplever som god og nær, kjent og trygg (Abrahamsen, 2013, s.74). Det å begynne i barnehagen kan derfor være vanskelig og en utfordring og stor forandring for både foreldre og barnet. Borberg, Hagström & Broberg (2014) mener at det første formålet med tilvenning er å venne barnet til det nye miljøet i barnehagen. Her mener informantene det er viktig å starte med tilvenningen før barnet begynner i barnehagen. Barnehagen inviterer til besøksdag for barn og foreldre før sommerferien. Barnehagen oppfordrer foreldrene til å ta med barnet på besøk mer enn en gang gjennom sommeren. De oppfordrer også at barnet blir kjent med barnehagens uteområde, gjerne leke der på ettermiddagstid og helger, slik at det blir en kjent arena for barnet å komme til.

Alle informantene er enige om at tilvenningstiden er avhengig av barnet. I denne tiden må voksne gi barna god tid til å tilpasse seg, og ta det i barnets tempo. Noen barn finner seg raskt til rette og andre bruker lang tid. I tilvenningsperioden anbefale vi noen timer i barnehagen den første dagen ilag med foreldrene. Dagen etter er de der litt lenger, og enda litt lenger på dag tre. Barnehagen må selvsagt være fleksible på å bruke så lang tid som barnet har behov for, og gi barnet en rolig start. Winnicott hevder at vi må gi barna «verden i små doser». Det kan være vanskelig å fordøye det nye, og må derfor ikke være for store doser. Barnet må

likevel få stor nok dose til å kjenne gleden og lysten til å utforske og ta del i barnehagens hverdag (Abrahamsen, 2013, s.74).

På en annen side er tilvenningsperioden avhengig av foreldrene. Godt samarbeid med foreldre en forutsetning for ei god tilvenning sier en av informantene. Det ser vi i bronfenbrenners modell, at gode overganger er viktig for barn. Ifølge Brenner vil negative forbindelser hemme barns utvikling og trivsel. God kvalitet på mesosystem, som er samarbeid mellom barnehage og hjem, bidrar til at barnet har det bra i barnehagen, og skape både helhet og sammenheng i barnets liv. Desto sterkere og flere forbindelser mellom to mikrosystemer, jo bedre har barnet det (Drugli, Lekhal & Buøen, 2020, s.17).

Informantene legger til rette for en god tilvenningsperiode ved å ha pålegget og sensitive voksne som har kunnskap rundt hva som kan trygge barna. Det er viktig med rolige dager, og romslighet i forhold til regler og struktur. Barna må føle tilhørighet til barnehagen og må få tillit til personalet, som innebærer trygghetssirkelen, at de har en trygg havn å komme tilbake til. Barna skal bli så trygge at de har stor glede av å komme til barnehagen og har gode dager. I teorien står det at selv om tilvenningen tar slutt den dagen foreldrene overlater barnet en hel dag, er det viktig å være bevisst på at barn utad kan se rolige og veltilpass ut, men samtidig savne foreldrene i lang tid (Broberg et al., 2014, s. 130). I Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (Utdanningsdirektoratet, 2017) vektlegges barnas tilvenning til barnehagen. Her fremheves viktigheten om at barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. For å få til dette må barnehagen tilpasse rutiner og organiserer tid og rom for at barna skal bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn. Videre fremheves det viktigheten i når barnet begynner i barnehagen skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden for at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære.

Informantene sier at når barna er blitt kjent med personalet går det videre til å leke med andre barn. Andre barn kan trygge andre barn i tilvenningsperioden. Her er det også barn som bruker lang tid før de samspiller andre barn, og andre som er tidlig med å oppsøke andre barn. I teorien står det at relasjonen mellom små barn er også viktig. De har interesse å samspille med hverandre. For at små barn skal tørre å utforske relasjoner med andre bak er det viktig med trygge voksne. Gode voksen-barn-relasjoner danner et godt og trygt fundament også for barnas etablering av relasjoner til hverandre. Barn-barn-samspill kan bidra til at overgangen

mellom barnehage og hjem blir lettere, med trygge og lekne voksne (Drugli, Lekhal & Buøen, 2020, s.39). En av informantene har erfaringer med at små barn som har eldre søsken ofte tilpasser seg fortere og lettere. Disse barna har vært i barnehagen før, både med levering og henting. Dette gjør at de har kjennskap til barnehagen, og på den måten kan det være lettere for de å tilpasse seg. Barn som har fått relasjoner til andre enn foreldrene sine har også en tendens til å få en lettere tilvenningsperiode.

Overgangsobjekt

For at barn skal klare å holde de «indre bildene» av foreldrene over en lengre periode, trenger de hjelp av voksne mener Winnicott. Å ha et kosedyr eller en leke barnet er veldig glad i med i barnehagen, kan være en slik hjelp. Smokk eller bamse, koseklut eller noe som gir er en verdi for barnet. Winnicott (Abrahamsen, 2013, s.75) kaller dette overgangsobjekt. Dette er noe mange barn trenger, og dette objekter er noe hvert barn skaper som passer for dem, og de opplevelsene de ønsker å gjenskape fra nærheten til foreldrene. Overgangsobjektet kan hjelpe barn med trøst og med å minne om det som ikke er til stede, men likevel finnes. Det er ikke overgangsobjektet i seg selv som er viktig, men barnas bruk av det i forbindelse med selvstendighetsprosessen sin understreker (Abrahamsen, 2013, s.76). Dette støtter informantene opp at er viktig i en tilvenningsperiode. En av informantene hevder at kosedyr og smokk, som barna er knyttet til, er en naturlig del av tilvenningen. Barna får ha med seg overgangsobjektet så lenge de trenger det, og dette er noe som har gjort mange barn trygge. En av informantene har god erfaring med familieplakater. Familieplakaten er ferdig laget til første dagen til barnet i barnehagen, og brukes aktivt når foreldrene drar. På den måten sikrer de seg at barnet har tilgang til å få se og prate om familien sin når savnet blir for stort. De voksne må møte anerkjennende på gråt og reaksjoner, og ikke avleie faktumet at foreldrene er gått. Selv om overgangsobjekt er en trygghet for mange barn, er det ikke det for alle.

En av informantene mener at det er viktig at en tar denne perioden opp til vurdering hver høst og ser på hva som var bra og mindre bra. På denne måten vil tilvenningsperioden blir bedre og bedre. Det er også viktig å huske at det er avhengig av barn og foreldre som kommer, og en ser ulikheter fra år til år. Pedagogisk leder må være veldig «på» i perioden og se alle foreldrene og få prata med dem. På denne måten vil foreldre føle seg viktige og sett. Men like fullt må en huske at det er barna som skal være i fokus. Tilvenningen er ei intens tid, spesielt

når foreldra er tilstede. Etter hvert går foreldre og det vil gå seg mer til, då er det viktig å huske på at tilvenninga ikke er over. Det er mye arbeid som gjenstår etter foreldra er reist. Kvaliteten på den første overgangen mellom barnehagen og hjem til barn, kan være viktig for barns opplevelser ved senere overganger i livet og for fungering i skolen, mener Brooker (2008 referert i Drugli, Lekhal & Buøen, 2020, s. 21). Dersom denne overgangen ikke er positiv, at barnet føler seg utrygg, vil barns trivsel og fungering i nye settinger hemmes. Å ikke føle seg trygg, kan gå over i barns kapasitet til å lære. Derfor er det viktig å se på overganger som en sosial prosess, barna må få den støtten de trenger.

5.3 FORELDRESAMARBEID

Drugli (2017, s.138) nevner at noen små grep som trygger foreldrene kan være at foreldrene får god informasjon og ha foreldremøte, før barnet begynner i barnehagen. Dette er noe alle de tre informantene gjør i tilvenningsperioden, de sender ut informasjon om barnehagen og avdelingen og har gjerne et foreldremøte i forkant. Informant 3 sender ut et ark som inneholder informasjon om blant annet den første tiden, dagsrytmen og åtte tips til god tilvenning. Ho opplever at arket gir foreldrene en fellesforståelse for tilvenningsperioden og arket hjelper spesielt mye for de nye foreldrene som ofte er litt usikre. Videre mener hun at foreldre trenger masse informasjon. Jo mer de vet jo mer trygghet får de. Ifølge Glaser (2018) er samarbeid med trygghet og tillit viktig. Dersom begge parter har tillit og føler trygghet, vil de tørre å være mer direkte i kommunikasjonsformen.

Likt for alle tre informanter ser de på samarbeidet med foreldrene som viktig og at det er en forutsetning for en god tilvenning for både barnet og foreldrene. Som den profesjonelle aktøren i samarbeidet, må vi ta ansvar for å få foreldrene inn i en gjensidig samarbeidsrelasjon. Både informant 1 og informant 2 understreker viktigheten med å få informasjon fra foreldrene om barnet. Barnehagen bør vite hvilke erfaringer barnet har hatt i livet sitt før de starter i barnehagen, men òg om hvordan barnet har det hjemme. Å få et informasjonsskriv hvor det står om barnets rutiner, hva det liker å gjøre og praktiske ting vil gjøre det lettere for dem å møte barnet med noe kjent og trygt når foreldrene går. Informant 3 nevner også viktigheten med å få vite om foreldrenes situasjon som omhandler enten separasjon eller om en forelder er på reise. Hun sier at alt spiller på barnet sin måte å reagere på, og når de får vite den informasjon blir det lettere for personalet å anerkjenne de følelsene barnet har. Foreldre og barnehage må gi og få god informasjon av hverandre. Dette er viktig

for det videre samarbeidet. Drugli (2017, s.99) skriver at åpen kommunikasjon om barnets behov er som oftest nøkkelen til oppstarten til et godt samarbeid.

Informant 2 nevner at samarbeidet handler også om å ha god kommunikasjon og dialog med foreldrene. Hun nevner at det er viktig at begge får et innblikk i hverandres hverdag. Eide & Eide (referert i Drugli, Lekhal & Buøen, 2020, s.60) skriver at aktiv lytting er en kompetanse som fremmer dialog. I møte med foreldrene innebærer det å være oppmerksom, speile foreldrenes følelser og bekrefte at man hører på det foreldrene sier. Det innebærer også å spørre foreldrene åpne spørsmål og sjekke at man har forstått foreldrenes budskap. Det er også viktig å sammenfatte det man har snakket med foreldrene om, og bidra til felles forståelse. Informant 3 legger mye vekt på å ta foreldrene sine følelser på alvor. Det er viktig å gi de en følelse av at de blir sett og hun sier at det er deres opplevelser vi må forstå. Dette samsvarer med Glasers (2018) fremheving på begrepet foreldrestøtte. Ifølge Glaser (2018) innebærer foreldrestøtte å støtte foreldre slik at de blir mer bevisst på egen oppdragelsespraksis (Glaser, 2018, s.68). Videre nevner hun at foreldrestøtte handler om å møte alle foreldre med genuin respekt og anerkjennelse av deres eget verdisystem og egne oppdragelsesnormer. Det handler om å ha en åpen og ikke dømmende holdning til at alle foreldre vil sine barns beste i utgangspunktet (Glaser, 2018, s.69).

6.0 AVSLUTNING

I denne bacheloroppgaven har vi hatt fokus på tilvenningsperioden for de yngste barna i barnehagen. Gjennom oppgaven har vi svart på problemstillingen «Hvordan kan barnehagen legge til rette for en best mulig tilvenningsperiode for de yngste barna i barnehagen?». For å svare på denne problemstillingen har vi gått inn i relevant teori, gjennomført intervju og drøftet funnene våre.

Informantene våre har alle gode erfaringer med å jobbe på småbarnsavdeling. De er enige om det meste, men noen ting skiller dem fra hverandre. I intervjuene legger de mye vekt på å skape trygghet, viktigheten av foreldresamarbeid og det å være tilstede for barnet. Det å skape et nært bånd mellom personalet og barnet er viktig for alle informantene våre. De benytter seg av primærkontakt og mener dette er en viktig del av relasjonsbyggingen. Informantene har ulike meninger om når tilvenningsperioden er slutt, den ene mener at tilvenningsperioden er ferdig når foreldrene lever barna en hel dag i barnehagen, mens en annen mener at tilvenningsperioden varer langt utover høsten, helt til barnet blir trygg.

Gjennom oppgaven har vi sett at en god tilvenningsperiode i barnehagen handler om mer enn kun en ting. Det er mange elementer som må til for at overgangen fra hjem til barnehage skal bli en positiv opplevelse. Det at barna har en fast og trygg person i begynnelsen er grunnleggende. Alle våre informanter snakker om viktigheten av primærkontakt.

En god tilvenningsperiode innebærer også et godt foreldresamarbeid. Foreldrene skal være trygge på at barna har det godt i barnehagen. Det er viktig for barnehagen å etablere et godt forhold til foreldrene, dette skal være basert på både tillit og åpenhet.

Som barnehageansatt er det viktig å kunne skape gode relasjoner, her må man legge til rette for trygghet, omsorg og tillit. Alle tilvenningsperioder er individuelle. Det er viktig å tenke på at en positiv opplevelse for et barn, ikke nødvendigvis er det samme for et annet. Man skal gi barnet tid, slik at det kan gjøre seg kjent med sin nye hverdag.

LITTERATURLISTE

Abrahamsen, G., (2013). En god start i barnehagen – toleranse for avskjed i tårer og tid til det nødvendige i Haugen, S., Løkken, G., & Røthle, M. (red). *Småbarnspedagogikk: Fenomenologiske og estetiske tilnæringer* (s. 69-83). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Askland L. & Sataøen, S.O (2013), *Utviklingspsykologiske perspektiv på barns oppvekst (3.utg.).Oslo:Gyldendal akademisk*

Bergsland, M, D., & Jæger, H. (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.

Broberg, M., Hagström, B., & Broberg, A. (2014). *Tilknytning i barnehagen: Hva betyr trygghet for lek og læring?* Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Bø, I. (2013). *Foreldre og fagfolk*. (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget

Christoffersen L., & Johannesen, A., (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene* (1.utg) Oslo: Abstrakt forlag

Dalen, M., (2013). *Intervju som forskningsmetode – en kvalitativ tilnærming* (2.utg) Oslo: Universitetsforlaget

Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag

Drugli, M. B. (2014). *Liten i barnehagen: Forskning, teori og praksis*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Drugli, M, B., (2017). *Liten i barnehagen* (3.utg.) Oslo: Cappelen Damm

Drugli, M, B., Lekhal, R., & Buøen E, S., (2020). *Tilvenning og foreldresamarbeid* (1.utg) Oslo: Cappelen Damm

Emilsen, K., (2020). *Dørstokkmila; Barnehagens vei fra magefølelse til melding* (2.utg) Bergen: Fagbokforlaget

Glaser, V. (2018). *Foreldresamarbeid: barnehagen i et mangfoldig samfunn* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget

Kibsgaard, S., & Sæther M., (2014). *Barnehagelærerstudentens bacheloroppgave*
Oslo:Universitetsforlaget

Lov om barnehager (barnehageloven). (2017). <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Powell, B., Cooper, G., Hoffman, K., & Marvin., (2015). *Trygghetssirkelen – en tilknytningsbasert intervensjon* Oslo: Gyldendal akademisk

Statistisk Sentralbyrå. (2020). Barn i barnehager, etter alder og fylke. Hentet fra <http://www.ssb.no/utdanning/statistikker/barnehager/aar-endelige/2015-05-04?fane=tabell&sort=nummer&tabell=225438>

Utdanningsdirektoratet. (2017). Rammeplan for barnehagen. Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Hentet fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan>

7.0 VEDLEGG

7.1 INTERVJUGUIDE

Hva legger du i begrepet tilvenning?

Når mener du en tilvenningsperiode starter og hvor lenge mener du den varer for et barn som starter for første gang i barnehagen?

Hvilke oppfatninger har du om hva en god tilvenningsperiode for barn innebærer og betyr for barn?

Hva legger du som pedagogisk leder vekt på når avdelingen skal legge til rette for en god tilvenningsperiode for et barn?

Hvordan legger du til rette for en god tilvenningsperiode for barn?

Hva er målet for tilvenningsperioden?

Er det noe du som pedagogisk leder legger særlig vekt på?

Hva er det viktigste for deg med/innen tilvenning?

Hvordan støtter personalet best mulig barnet i tilvenningsperioden?

Samarbeider du som pedagogisk leder med foreldre/foresatte til barnet om å skape en god tilvenningsperiode?

Dersom ja; hvordan og hvorfor?

Hva legger du som pedagogisk leder vekt på i samarbeidet med foreldre/foresatte til barnet om å skape en god tilvenningsperiode for barnet?

Forbereder du foreldre til barnet på hvordan dere vil gjennomføre tilvenningsperioden? Eventuelt hvordan?

Er foreldre til barnet til stede i barnehagen den første tiden i barnehagen?

Dersom ja: Hvilke forventninger har du til deres tilstedeværelse?

Er det informasjon fra foreldre/foresatte som du mener er viktig for å kunne støtte barnet på best mulig måte i tilvenningsperioden?

Er det informasjon du mener er viktig å gi foreldre for å kunne støtte barnet på best mulig måte i tilvenningsperioden?

Hvordan støtter dere foreldre/foresatte til barnet den første tiden?

(hvordan er samarbeidet før barnet begynner i barnehagen, hvordan støtter dere opp foreldrene de første ukene?)

Er det noe annet du vil tilføye eller ta opp?

7.2 SAMTYKKESKJEMA

Vil du delta i forskningsprosjektet tilvenning for de minste barna i barnehagen?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne ut hvordan pedagogisk leder legger til rette for tilvenningsperioden for nye barn som skal begynne i barnehagen. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med vårt forskningsprosjekt er å undersøke hvordan pedagogisk leder kan legge til rette for en best mulig tilvenningsperiode for de yngste barna i barnehagen. Grunnen til at vi har valgt dette temaet er at vi mener at en god og trygg tilvenning i barnehagen vil skape gode opplevelser for barna. Vi vil vite hvordan barnehagen legger til rette for nye barn som skal begynne i barnehagen. Vår problemstilling er: Hvordan kan pedagogisk leder legge til rette for en best mulig tilvenningsperiode for de yngste barna i barnehagen?

Dette er et forskningsprosjekt som skal være med i vår bacheloroppgave.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskulen på Vestlandet er ansvarlig for prosjektet. *og ansvarlige for prosjektet innenfor institusjonen er førstelektor i barnehagepedagogikk, Randi Moe er vår veileder*

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Vi har valgt ut denne og to andre barnehager. Vi har valgt dere fordi vi vil ha en privat og to offentlige barnehager. Vi ville spørre en nyutdannet og en som har vært pedagogisk leder i barnehagen i mange år.

Hva innebærer det for deg å delta?

Vi har valgt intervju som metode hvor vi vil stille spørsmål som du skal svare på. Vi vil ta dette opp på lydopptak, for å få transkribere i etterkant av intervju. Intervjuet vil ta omlag 30-45 minutter.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Vi deler intervjuet med vår veileder i denne oppgaven. Vi kommer ikke til å ta i bruk personopplysninger om deg som vil kunne gjenkjennes. Det vi kommer til å ta med er at du er en pedagogisk leder i en privat eller offentlig barnehage.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 31. Mai. Vi sletter opptaket når prosjektet avsluttes. .

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet, campus Bergen har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Høgskulen på Vestlandet ved Randi Moe: Randi.Moe@hvl.no
- Vårt personvernombud: Trine Anikken Larsen: Trine.Anikken.Larsen@hvl.no

På oppdrag fra Høgskolen på Vestlandet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket". (<https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/sjekkliste-for-informasjon-til-deltakerne>)

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet [*sett inn tittel*], og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- * å delta i intervju med lydopptak
- * å godta at opplysning om stilling i barnehagen blir brukt og om det er privat eller offentlig barnehage

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

7.3 GODKJENNING AV NSD

Behandlingen av personopplysninger er vurdert av NSD. Vurderingen er:

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjema med vedlegg 16.2.2021. Behandlingen kan starte.

DEL PROSJEKTET MED PROSJEKTANSVARLIG

Det er obligatorisk for studenter å dele meldeskjemaet med prosjektansvarlig (veileder).

Invitasjon må aksepteres av prosjektansvarlig innen syv dager.

TAUSHETSPLIKT

NSD minner om at deltakerne har taushetsplikt, og dermed ikke kan uttale seg på en måte som gjør enkeltbarn identifiserbare. Vi anbefaler at deltakerne i forkant minnes om taushetsplikten, og at de oppfordres til å omtale sine erfaringer generelt, uten at disse kan spores tilbake til enkeltpersoner.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde:

nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 31.5.2021.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger.

Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres og som kan trekkes tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være de registrertes samtykke, jf.

personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og dataportabilitet (art. 20). Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD: Lasse Raa

Tlf. personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)